

INSTITUTUL NAȚIONAL AL JUSTIȚIEI

*Anexa nr.8
la Hotărîrea Consiliului INJ
nr.12/3 din 30 septembrie 2016*

CURRICULUM

la disciplina

**„ COOPERAREA JUDICIARĂ INTERNAȚIONALĂ
ÎN MATERIE CIVILĂ ”**

(candidați la funcția de judecător)

AUTOR:

Violeta COJOCARU,
*Doctor habilitat în drept, profesor universitar,
formator INJ*

_____ AVIZAT
Alexandra NICA, Șef Direcție instruire și cercetare

CHIȘINĂU, 2016

I. PRELIMINARII

În tratarea disciplinei a fost reținută concepția largă a cooperării judiciare internaționale și anume notificarea și comunicarea actelor judiciare și extrajudiciare în străinătate, obținerea de probe în străinătate în materie, civilă și comercială, informații asupra dreptului străin, accesul internațional la justiție, recunoașterea și executarea hotărârilor judecătorești străine, protecția internațională a minorilor, supralegalizarea/aplicarea apostilei actelor oficiale pentru a-și produce efectele în străinătate, etc.

Multitudinea instrumentelor internaționale în domeniul cooperării judiciare internaționale în materie civilă, a modalităților de comunicare, a declarațiilor și rezervelor statelor - parte la convențiile internaționale, a limbilor de lucru solicitate pentru traducerea actelor în străinătate, precum și a formularelor – tip, a făcut indispensabilă punerea la dispoziția audienților a unei actualizări a stadiului relațiilor internaționale ale Republicii Moldova în domeniul asistenței judiciare. Cooperarea judiciară în materie civilă are drept scop stabilirea unui spațiu comun de libertate, de securitate și de justiție ce răspunde încrederii mutuale între sistemele justiției din diferite state, care se sprijină pe principiile libertății și democrației statului de drept și respectă drepturile fundamentale garantate de Convenția europeană pentru protecția drepturilor omului și libertăților fundamentale.

Prezentul curriculum conține o expunere succintă a celor mai importante aspecte de asistență judiciară internațională. Cursul are ca scop cultivarea la audienți a anumitor aptitudini care să ușureze nu numai cunoașterea instrumentelor internaționale, ci și aplicarea acestora prin formularea unor deprinderi în scopul utilizării lor corecte și eficiente în practică. Obiectivul principal al acestui curs este studierea și aprofundarea instituțiilor care guvernează activitatea complexă de cooperare judiciară internațională, precum și a principalelor forme de cooperare judiciară internațională în materie civilă.

Disciplina este preconizată de a fi realizată sub diverse forme de instruire – curs, ore practice, lucrul individual pentru fiecare aspect de asistență judiciară internațională în materie civilă. Curriculum reprezintă un document reglator ce determină competențele profesionale necesare integrării și buneii manifestări în câmpul muncii al viitorilor judecători.

II. COMPETENȚE

Prin studiul disciplinei *Cooperarea judiciară internațională în materie civilă* audientul va obține următoarele competențe:

- Capacitatea de a identifica conceptele principale din domeniul cooperării judiciare internaționale;
- Capacitatea de a determina normele naționale sau internaționale aplicabile pentru examinarea și soluționarea situațiilor litigioase;
- Capacitatea de a analiza cadrul legal național din punct de vedere al compatibilității acestuia cu standardele internaționale,
- Capacitatea de a interpreta și aplica principiile generale la analiza studiilor de caz sau cauzelor ipotetice;
- Capacitatea de a poseda și valorifica abilitățile practice;
- Capacitatea de a motiva deciziile luate prin prisma normelor de drept național și internațional.

III. PRINCIPALELE OBIECTIVE

Ca finalitate a studiului disciplinei *Cooperarea judiciară internațională în materie civilă* audientul va fi capabil să:

- aplice corect legislația națională și cea internațională în acest domeniu;
- cunoască organele centrale responsabile în aplicarea tratatelor internaționale, precum și organele naționale de competență cărora ține efectuarea acțiunilor procesuale solicitate de alte state;
- aplice corect instrumentele internaționale multilaterale și cele bilaterale, ținând cont de rezervele formulate de fiecare stat-membru la aceste tratate;
- utilizeze unele metode, tehnici și instrumente de investigare și de aplicare a instrumentelor internaționale de cooperare judiciară internațională în materie civilă;
- întocmească o comisie rogatorie cu solicitarea efectuării a mai multor acțiuni procesuale;
- aprecieze modul de interacțiune cu organele implicate în efectuarea acțiunilor procesuale solicitate de alte state;
- posede aptitudini practice privind întocmirea actelor procesuale în urma executării cererilor de acordare a asistenței juridice internaționale parvenite din străinătate;
- exprime viziunii proprii asupra perspectivelor dezvoltării cooperării judiciare prin prisma tendinței de unificare a dreptului la nivel european și internațional;
- aplice metodele de cercetare științifică în cadrul activității de cercetare.

IV. ADMINISTRAREA DISCIPLINEI

Denumirea disciplinei	Formator	Semestrul	Total ore	Ore curs	Ore practice	Evaluarea
Cooperarea judiciară internațională în materie civilă	Violeta Cojocaru	I	10	2	8	examen

V. TEMATICA ȘI REPARTIZAREA ORIENTATIVĂ A ORELOR

Nr. d/o	TEMATICA	Ore curs	Ore Practice
1.	Considerații cu caracter general. Principiile aplicabile cooperării judiciare internaționale în materie civilă. Instrumente bilaterale interstatale. Legislația Uniunii Europene.	2	0
2.	Actele de procedură. Comunicarea de acte judiciare și extrajudiciare. Cererea de asistență judiciară internațională. Comisiile rogatorii internaționale. Citarea martorilor și a experților.	0	2
3.	Solicitări de informații și acte extrajudiciare. Obținerea de informații referitoare la dreptul străin.	0	2
4.	Aspecte civile de cooperare în domeniul stării civile. Obținerea pensiei de întreținere. Încuviințarea adopției. Particularități de cooperare în materie succesorală.	0	2

5.	Reguli speciale de competență internațională. Recunoașterea și încuviințarea executării hotărârilor străine în materie civilă. Circulația hotărârilor judecătorești și a altor acte în cadrul Uniunii Europene.	0	2
	TOTAL	2	8

VI. UNITĂȚI TEMATICE

Unități tematice	Strategii didactice/ Resurse logistice	Lucrul individual
<i>Tema 1. Considerații cu caracter general. Principiile aplicabile cooperării judiciare internaționale în materie civilă. Instrumente bilaterale interstatuale. Legislația Uniunii Europene.</i>		
<p style="text-align: center;"><i>Ore de curs</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Reglementarea asistenței juridice internaționale în materie civilă și familială; - Scopul și domeniul de aplicare; - Competența națională în domeniul asistenței juridice internaționale în materie civilă și familială ; - Izvoarele interne; - Izvoarele internaționale; - Dreptul Uniunii Europene. Cadrul normativ aplicabil. 	<p>Metoda „Știu/Vreau să știu/Am învățat”.</p> <p>Metoda predării/învățării.</p> <p>Proiector, laptop.</p>	<p>Studiu individual de cercetare- Convenția privind asistența juridică și raporturile de drept în procesele civile, familiale și penale de la Minsk din 22 ianuarie 1993.</p> <p>Eseu - Particularitățile aplicării reciprocității.</p>
<i>Tema 2. Actele de procedură. Comunicarea de acte judiciare și extrajudiciare. Cererea de asistență judiciară internațională. Comisiile rogatorii internaționale. Citarea martorilor și a experților.</i>		
<p style="text-align: center;"><i>Ore practice</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Obligația de comunicare. Actele procedurale. Termenul necesar comunicării; - Canalele de transmitere și forma de comunicare; Dovada comunicării; - Citarea martorilor, experților și persoanelor urmărite; - Neprezentarea martorilor, experților. Refuzul de a depune mărturii. Imunități; - Noțiunea comisiei rogatorii. Obligația de executare. Obiectivele; - Audierile prin teleconferință; - Transmiterea informațiilor. 	<p>Asalt de idei și studiu individual de cercetare.</p> <p>Exercițiu practic.</p> <p>Foi A4, pix</p> <p>Lucrul pe text.</p> <p>Tablă flipchart.</p>	<p>Studiu individual de cercetare- Convenția privind comunicarea și notificarea de acte judiciare și extrajudiciare în străinătate de la Haga din 15 noiembrie 1965;</p> <p>Convenția cu privire la suprimarea cerinței supralegalizării actelor oficiale străine, adoptată la Haga la 05.10.1961.</p> <p>Studiu individual de cercetare- Convenția privind procedura civilă adoptată la Haga la 1</p>

		<p>martie 1954;</p> <p>Formularea unei comisiei rogatorii.</p>
<p>Tema 3. Solicitări de informații și acte extrajudiciare. Obținerea de informații referitoare la dreptul străin.</p>		
<p style="text-align: center;"><i>Ore practice</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Cadrul juridic convențional; - Curtoazia internațională, sub rezerva principiului reciprocității; - Autoritățile abilitate să formuleze cererea de informații; - Transmiterea cererii de informații; - Autoritățile abilitate să răspundă. 	<p>Dezbateri - jurisprudența națională.</p> <p>Proiector, laptop.</p>	<p>Studiu individual de cercetare- Convenția privind obținerea de probe în străinătate în materie civilă sau comercială, adoptată la 18 martie 1970;</p> <p>Convenția Europeană în domeniul informației asupra dreptului străin din 7 iunie 1968 de la Londra;</p> <p>Acordul european de transmitere al cererilor de ajutor judiciar, Stasbourg, 1977.</p>
<p>Tema 4. Aspecte civile de cooperare în domeniul stării civile. Obținerea pensiei de întreținere. Încuviințarea adopției. Particularități de cooperare în materie succesorală.</p>		
<p style="text-align: center;"><i>Ore practice</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Fundamentul juridic; - Procedura de solicitare a actelor de stare civilă; - Conținutul și forma cererii; - Extrasele multilingve în contextul european; - Cererea și mijloacele de probă pentru obținerea pensiei de întreținere; - Procedura și practica curentă în vederea încuviințării adopției; - Procedura succesorală cu elemente de extraneitate. 	<p>Seminar cu rezolvare de spețe și simularea procesului de judecată cu litigii în domeniul familial și succesoral.</p>	<p>Studiu individual de cercetare -Convenția privind eliberarea extraselor multilingve de pe actele de stare civilă din 8 septembrie 1976 de la Viena;</p> <p>Convenția privind obținerea pensiei de întreținere în străinătate din 20 iunie 1956 de la New-York.</p>
<p>Tema 5. Reguli speciale de competență internațională. Recunoașterea și executarea hotărârilor străine în materie civilă. Circulația hotărârilor judecătorești și a altor acte în cadrul Uniunii Europene.</p>		
<p style="text-align: center;"><i>Ore practice</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Competența personală exclusivă; 	<p>Metoda asaltului de idei -</p>	<p>Rezolvarea spețelor.</p>

<ul style="list-style-type: none"> - Competența exclusivă în materia unor acțiuni patrimoniale; - Competența preferențială a instanțelor din Republica Moldova; - Executarea hotărârilor străine în materie civilă în Republica Moldova; - Condițiile de regularitate internațională; - Procedura de recunoaștere; Consecințele executării; - Temeiurile de refuz stabilite de legislația Republicii Moldova; - Procedura executării hotărârilor naționale în străinătate. 	<p>(Brainstorming-ul) Problematizarea. Studii de caz. Tablă flipchart</p>	<p>Redactarea de către audienți a proiectelor și cererilor de încuviințare a executării hotărârilor judecătorești.</p>
---	--	--

VII. EVALUAREA

A. Evaluarea continuă se va realiza prin:

- participarea audienților în cadrul seminarelor;
- realizarea activităților individuale/în grup;
- răspunsuri verbale, participare la dezbateri/studii de caz;
- redactarea unor acte în baza temelor studiate;
- susținerea unei testări obligatorii care va conține sarcini cu obiective de măsurare a cunoștințelor, capacităților și competențelor/aptitudinilor profesionale;
- pregătirea unui referat pe o problemă propusă pentru activitățile individuale.

B. Evaluarea finală se va efectua prin examen, în bază de test, care va conține întrebări teoretice și practice în domeniul cooperării judiciare în materie civilă.

VIII. BIBLIOGRAFIE

Literatură didactică și științifică:

1. Bostan G., Lupan O., Mironov V., Nagacevschi V., Ghid privind aplicarea Convenției privind asistența juridică și raporturile de drept în procesele civile, familiale și penale....., ed. ARC, Chișinău, 2000,
2. Căpățînă O., Asistența judiciară internațională în materie civilă și comercială, ed.Universul Juridic, București, 2008.
3. Ghid de cooperare judiciară internațională în materie civilă și comercială, <http://www.just.ro/Sectiuni/Cooperarejudiciar%C4%83interna%C5%A3ional%C4%83/Ghiddecooperare%C3%AEenmateriecivil%C4%83%C5%9Ficomercial%C4%83/tabid/736/Default.aspx>
4. Lupulescu N., Extrădarea, Ed. Luceafărul, București, 2004.
5. Marian A., Molcean A., Scobioală-Sârcu D., Ghid cu privire la cooperarea juridică internațională, ed. Bons Offices, 2010, 220 p.
6. Stănescu Ș.-A. Cooperarea judiciară internațională în materie civilă, ed. Hamangiu, București, 2014.

Acte legislative și normative:

1. Acord de Asociere între Republica Moldova, pe de o parte, și Uniunea Europeană și Comunitatea Europeană a energiei Atomice și Statele membre ale acestora, pe de altă parte, ratificat prin Legea nr.112 din 02.07.2014.
2. Constituția Republicii Moldova, 29 iulie 1994.
3. Legea Nr. 338 din 15.12.1994 privind drepturile copilului.
4. Legea cetățeniei Republicii Moldova nr.1024-XIV (02.06.2000).
5. Codul familiei al Republicii Moldova din 26.10.2000.
6. Codul civil al Republicii Moldova din 6.06.2002.
7. Codul de procedură civilă al Republicii Moldova din 30.05.2003.
8. Legea Nr. 23-XVI din 22.02.2008 cu privire la arbitraj .
9. Legea Nr. 24-XVI din 22.02.2008 cu privire la arbitrajul comercial internațional .
10. Legea Nr. 99 din 28.05.2010 privind regimul juridic al adopției.

Instrumente internaționale regionale:

1. Convenția privind asistența juridică și raporturile juridice în materie civilă, familială și penală
2. Ratificată prin Hotărârea Parlamentului. nr.402-XIII din 16.03.95
3. Protocolul la Convenția privind asistența juridică și raporturile juridice în materie civilă, familială și penală din 22 ianuarie 1993. Ratificat prin Legea R.Moldova nr.164-XV din 04.04.2003

Instrumente bilaterale interstatale:

1. Tratat între Republica Moldova și Republica Lituania cu privire la asistența juridică și la raporturile juridice în materie civilă, familială și penală. Ratificat prin Hotărârea Parlamentului nr.1487a-XIII din 10.06.93.
2. Tratat între Republica Moldova și Republica Letonă cu privire la asistența juridică și la raporturile juridice în materie civilă, familială și penală. Ratificat prin Hotărârea Parlamentului nr.1487-XII din 10.06.93.
3. Tratat între URSS și Republica Socialistă Cehoslovacă privind asistența juridică și raporturile juridice în materie civilă, familială și penală, Tratatul pus în aplicare prin succesiune în raporturi între Republica Moldova și Republica Cehia din 29.09.2005.
4. Tratat între URSS și Republica Socialistă Cehoslovacă privind asistența juridică și raporturile juridice în materie civilă, familială și penală, Tratatul pus în aplicare prin succesiune în raporturi între Republica Moldova și Republica Slovacia din 26.05.2006.
5. Tratat între URSS și Republica Populară Ungară privind acordarea asistenței juridice în materie civilă, familială și penală, și Protocolul la acesta Tratatul pus în aplicare prin succesiune în raporturi între Republica Moldova și Republica Ungaria din 19.10.2007.
6. Tratat între Republica Moldova și România privind asistența juridică în materie civilă și penală. Ratificat prin Hotărârea Parlamentului nr.1018-XII din 03.12.96.
7. Acord între Republica Moldova și Republica Turcia cu privire la asistența juridică în materie civilă, comercială și penală. Ratificat prin Hotărârea Parlamentului nr.1017-XIII din 03.12.96.
8. Tratat între Republica Moldova și Federația Rusă cu privire la asistența juridică și raporturile juridice în materie civilă, familială și penală. Ratificat prin Hotărârea Parlamentului nr.260-XIII din 04.11.94.
9. Tratat între Republica Moldova și Ucraina privind asistența juridică și relațiile juridice în materie civilă și penală. Ratificat prin Hotărârea Parlamentului nr.261-XIII din 04.11.94.

10. Tratat între Republica Moldova și Republica Azerbaidjan cu privire la asistența juridică și raporturile juridice în materie civilă, familială și penală. Ratificat prin Legea nr.33-XVI din 14.04.2005.

11. Acord între Guvernul Republicii Moldova și Guvernul Republicii Italiene privind asistența judiciară și recunoașterea și executarea hotărârilor în materie civilă din 01.02.2011.

12. Acord între Republica Moldova și Bosnia și Herțegovina privind asistența juridică reciprocă în materie civilă și penală din 03.01.2014.

Jurisprudență/Practica judiciară:

1. Hotărârea Plenului CSJ cu privire la aplicarea de către instanțele de judecată a prevederilor legale la soluționarea unor chestiuni în cadrul examinării litigiilor în care părțile au încheiat convenția de arbitraj din 30.03.2015.
2. Hotărârea Plenului CSJ „Cu privire la practica judiciară de examinare a pricinilor civile cu element de extraneitate”, din 25 aprilie 2016.
3. Recomandarea nr. 26a CSJ privind imunitatea misiunilor diplomatice.
4. Dosarul nr. 4ac-14/14 Avizul consultativ al Plenului Curții Supreme de Justiție privind aplicabilitatea prevederilor art.460 alin.(1) lit.j) Cod de procedură civilă.